

Megjelenik
hetenként egyszer, vasárnap.

Szerkesztőség:
 B.-Gyulán, a polgári iskola épületében.

Kiadó hivatal:
 Gyulán Dobay János könyvnyomdája és Winkle Gábor könyvkereskedése.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Gyulára czimzandók, és legfeljebb minden péntek estéig beküldendők.

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,

TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési feltételek:

Egész évre helyben hához hordva vagy vidékre . . . . . 5 frt — kr.
 postán küldve . . . . . 3 " 75 "
 Háromnegyed évre . . . . . 2 " 50 "
 Félévre . . . . . 1 " 25 "
 Évnyegyedre . . . . . 1 " 25 "
 Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:

Egy 4 hasábos petitsor . . . . . 5 kr.
 Kétszeri közlésnél . . . . . 4 " "
 Háromszori közlésnél . . . . . 3 " "
 Többszöri hirdetéseknel engedélymentesen . . . . . 30 kr.
 A nyit-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B.-Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyváruháznál. — B.-Csabán a nyomdában. — Budapestten Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a Békés” kiadó hivatalához” czimezve is.

Elnöki megnyitó beszéd

A békésmegyei régész- és művelődéstörténelmi egyletnek 1875-ik év augusztus 2-áni közgyűlésén tartá *Gondos Benedek* apát és lelkész, egyleti elnök.

Igen tisztelt közgyűlés! Egy éve mult, hogy egyletünk a jövőbe messze kiható működését megkezdé, s zászlója alá gyűjtve a megyének jobbait, a legnemesebb eszmétől vezéreltetve, felkarolta azt a szent ügyet, melynek általános elterjedésétől nemzeti fenállásunk, jobblétünk, s szűkebb körben megyénknek felvirágzása feltételezhető; — felkarolta azt a szent ügyet, mely mindnyájunk közös kincse, s melynek terjedése s csökkenése, pártolása vagy hanyatlása: legbiztosabb jele saját érdekeink helyes felfogásának, legfőbb tényezője szellemi előhaladásunknak, s egyedüli célhoz vezető irányja, a felvilágosultsággal párosult tudományos és humanisticus eszmék és vezérelvek helyes tudatának, — s ez a közművelődésnek nagyfontosságú kérdése.

A nemzetek létképessége és önállóságának megítélésénél, első és megzafolthatatlan bizonyítékul: a szellemi előhaladottságot kell tekintenünk; — a teremőt esznek nyilatkozványait, ugy a politika, mint az ipar és nemzetgazdaszat, a társadalmi és magánélet körében és terén.

A mily magas fokán áll valamely nemzet a szellemi előhaladottságnak: megfelelőleg oly magas fokon kell ott virágozni az anyagi jólétnek is.

Mert míg a szellemi erők egyes nagyfontosságú eszmék kifejtésén, megvitatásán, megvilágításán működnek, addig oly nemzet, mely képes felfogni s megérteni a korszerű kérdések fontosságát és feladatát, ez eszméknek a gyakorlati téren érvényt szerezni, életet adni, szóval azt kívinni és létesíteni törekszik.

S ha valamely nemzet a különben korszerű eszmék iránt még csak érdeklődéssel sem viseltetik, szomorú bizonyítéka ez annak, hogy nem áll a társadalmi műveltségnek azon fokán, mely azon eszmék felfogása és megértésére szükségeseltetik, — és ez már az erkölcsi hanyatlásnak, a veszni indulásnak jele.

Mert végre is hiában van a tudomány, hiában volnának legelső jeleink, kiknek lángelméje ki-

jelölne az utat, mely tökélyesbülésünk irányául szolgál, ha ez irányt követni, ha ez uton haladni nem volnának képesek.

„Korunkban csak azon nemzetnek van biztos jövőndője, mely komolyan törekszik az általános műveltség-színvonalára emelkedni, s azon előrehaladni.”

Ezért szükséges, hogy a társadalmi élet tudomány, azok az általános ismeretek átszivárogjanak, vérré váljanak az egész nemzetben; hogy a nemzet a közképzetségnek legalább oly mérvben legyen birtokában, mely — mint egy jól ki-művelt földtalaj, a belé elvetett eszméket megteremni tudja, azok áldásaiban egyetemesen részesítvén az egész hazát és az egész nemzetet.

A társadalmi élet tudomány, a közképzetségnek feltétles joga: szorosabban véve maga a közművelődés.

A közművelődés terjesztése legelőzhetőbbben, de legkönnyebben is — társadalmi uton eszközölhető, és pedig kitűzött célú és meghatározott irányu társulás, egyletté alakulás nyomán.

Ily egyletté alakultunk Békésmegyében mi is, a közművelődés terjesztése és felvirágoztatása végett.

És egy társulat, mely egy megyének jelesbjeit egyesíti ugyanazon célra, mely nem egy helyen, nem egyidejűleg, nem egy irányban, hanem folytonosan működik, buzdít, és utat tör a közönség minden rétegében, a tudomány és társadalmi ismeretek legfelsőbbágaiban, — mely míg egyrészt újjal mutat a multra, honnan tanulságot merithetünk, másrészt biztos kézzel vezérli a jelenet, hogy megalkotni segítse a szebb jövőt; mely minden kornak és népek ritkaságait gyűjti, elemezi, ismerteti, hogy abból kivonhassuk magunknak azt, a mi kizárólag nemzeti irányban előmenetelünkre, hasznunkra volt, van, vagy a jövőben lehet: ily egylet működése által a közművelődés igenis sikerrel terjeszhető, s e közművelődés alapja a legszebb, a legbiztosabb; — mert míg egyrészt a történelem fáklyája bevilágít a multba, és csodálatja velünk annak emlékeit, másrészt a jelen korszerű eszméinek fejtegetése helyes utat tár fel előttünk, a melyen haladva, a tökélyesbüléshez bizton eljuthatunk.

Es ha e megye gyermekei egy közös kincs, egy gazdagon kamatozó örökség gyűjtésén mun-

kálkodni, az önmaguk és utódaik iránti szent kötelességnek ismerik, járuljanak pártolással az oly szerencsés alapon nyugvó megyei régész-művelődéstörténelmi egylet céljainak kiviteléhez, s működésök a legmagasabb mérvben jutalmazva lesz, mert Békésmegye csakhamar ott fog tűndökölni a művelt felvilágosultság, a minden oldal haladás, s az anyagi jólét virágzásának örvendő választottak között.

Visszatekintve a már lefolyt egyleti évre, teljes megnyugvással adhatunk kifejezést azon meggyőződésünknek, hogy egyletünk megtette azt, a mit rövid fenállása idejéről fogva, a megyei közművelődés érdekében tehetett; — a jövőre nézve pedig kielégítő biztosítékot látunk letéve tagjainak nemes buzgalomában, s megyei közönségünk lelkes pártolásában.

Egyletünk működési irányja, míg egyrészt megyei jeleink műveinek nyilvános felolvasása, másrészt megyei muzeumunk gyarapítására terjed ki, — az előbbi és általában a szellemi működésről az egyleti titkár ur, az utóbbi, vagyis a muzeum gyarapodásáról a tárlati igazgató ur, s végül egyletünk vagyoni állásáról az egyleti pénztárnok ur fog kimerítőbb jelentést terjeszteni a közgyűlés elé.

En pedig midőn elnöki megnyitó beszédemet befejezném, hálás köszönetet mondok az egylet nevében mindazoknak, kik akár szellemi, akár anyagiag gazdagíták, elősegítették egyletünket; — hálás köszönetet mondok megyénk lelkes közönségének mely egyletünk iránt keletlenül fogva oly élénk érdeklődéssel viseltetett; — hálás köszönetet mondok végül érdemes tagjai és tisztviselőinek, kik mindnyájan oly nemesen igyekeztek betölteni önkénytelen vállalt kötelezettségeiket, — maradjon meg ez a lelkesülés, ez a jóakarát és ez a pártolás egyletünk iránt továbbra is, és akkor nem félhetjük annak jövőjét soha; — és mint halhatatlan Széchenyink mondja:

„Tegyen mindenikünk a mennyt tehet honáért, földiért, s a ki beszéletesbben, elszántabban járandja utolsó lehelletéig a hazafiság pályáját: az legyen győztes, diadalmas!”

Megyei közgyűlés.

Augusztus 2. s folytatva a következő napokon.

(Vége.)

A kormány rendeletei vétetvén tárgyalás alá, ezek közül felemlítjük a következőket: A honvédelmi miniszter a hadsereg mozgósítása esetén kisorsolható lovakra nézve próba-sorozást rendel eszközöltetni. Ez járasonként történék a széke-lyeken, hol bizonyos napokon és sorrendben az illető községekben már összeírt lovak koncentráltatnának. A közgyűlés rövid vita után feliratot határoz intézetni a miniszter urhoz, kérvén őt, hogy miután a lovatási kísérlet, mint ilyen, úgy sem mutatná fel azon eredményeket, melyek a mielőző lovatás esetén jelentkezének, s miután az illető kísérletek a közalkosság indokolatlan zaklattatásával, mindennapi szükséges foglalkozása és keresetétől való elrontásával vannak egybekötte — álljon el rendeletének foganatosításától. — A pénzügyminiszter értesíti a megyét, hogy kérelméhez képest intézkedést tett arra nézve, hogy az adóhivatalkok által a megyéhez beszolgáltatni szokott mindennemű adókimutatások, a községek e részbeni adataival egyezők legyenek. — Tudomásul vétetett. — A helygymiszter felhívja a megyét, hogy a megyebizottság legtöbb adót fizető tagjai névsorának a jövő évre való egybeállítására, s a választott tagok sorában támadt ürességek pótválasztások általi betöltése iránt intézkedjék. Erre nézve határozatot, hogy miután még a szükséges ide vonatkozó adatok össze nem gyűjtethettek, s e miatt az igazolási válsztmány sem járhatott el előző teendőiben, erre idő engedtetik, s az alispán utasítatik, hogy a virilitást névjegyzékének megállapítása s a pótválasztások kifizése végett rendkívül közgyűlést hívjon egybe.

A más megyéktől érkezett levelek, mint érdektelenek — egy kivételével — mind egyszerűen tudomásul vétettek. Ezen egy Heves megye átirata volt, melyben tudatja, hogy a Szarvas és Mezőtúr közötti országuton, Heves megye területén, Békésmegye költségén épített hid további feltartásához méltányosan megállapítandó arányban járulni kért, de Békésmegye azon kívánását, hogy az általa fedezett 2652 frt 56 kr. hidépítési költségeket térítse meg, nem teljesitheti, mert 1-ször Békésmegye

Mert kérem alásan meg van a maga társasága a térenének is. Ám ha úgy tetszik, sétáljunk mi is körül.

A cigányok megkezdik a második darabot. *Rácz János* egész lélekkel húzza a „temetőben láttalak meg” nótát, olyan ábrándos búsan hogy sirmi lehetne rajta, ha épen eszébe jutna valakinek, — komoly arczat ráhajítja a hegedűre mintha búslakodni szeretne ő maga is a méla dalamon, s nem egy kisaasszony sugja oda szomszédnéjának: *ugye szép cigány? . . . mert szép is csakugyan az akasztani való. (Na én csupa szeretetből mondom ezt neki, mert akiket nem szerettek, azokról rendesen nagyon tisztelbe beszélek, s csak azoknak mondom szívből.)* — A cimbalmos ugy czipfrázza a nótát, mint szűcs a remek bundát, s veri, hogy hét vármegyébe nem akad párja. — Bele-bele rikolt a klarinétos is, mint a ki bujába fel-felkiált; míg az öreg nagybögös kifoghatatlan egykedvűséggel húzza-vonja az „öreg hedű”-t, olyan arckifejezéseket vágva hozzá, mintha vaszszegekkel garnirozott harapó-fogót nyeldesett volna vacsorára.

Öt egytestvér kisaasszony egymásba fogozva sétál az egyszál sógor úr fedezete alatt, s a világgal nem sokat törődve, igen jól mulatják magukat.

Egy fehér nadrágos, lack cipőjére rátartós dandy, — kinek teljes felszereléséből nem hiány-

TÁRCSA.

Hallottam egy dalt . . .

Hallottam egy dalt, a ki énekelt,
 Eszt, szivét, lelkét belé lehelte.
 Sirt, nevetett az a hangszer kezében —
 „Jaj de fényes csillag ragyog az égen! . . .”

Hallottam egy dalt, a ki azt dalolta, —
 Eszem, szívem, lelkem . . . mind elrabolta;
 Varázs lángolt arczán, ajkán, szemében . . .
 „Jaj de fényes csillag ragyog az égen! . . .”

Hallottam egy dalt, — oh még most is hallom!
 Fülemben cseng ha jó az est, az alkony . . .
 Imádkozom magamban hosszan, mélyen.
 „Jaj de fényes csillag ragyog az égen! . . .”

Ha elmerengek . . .

Ha elmerengek egy-egy szép dalon,
 Mond meg nekem kedves, szép angyalom:
 Önáltatás-e avagy szerelem?
 A mi megdobogtatja kebelem.

Felelj! felelj! . . . én úgy hiszek neked . . .
 Vagy ne is szólj! — hiszen beszélt szemed,
 Az a két szem, mikor felém ragyog, —
 Azt beszéli, hogy . . . szerelmes vagyok . . .

Igen! igen! . . . én is érzem, tudom,
 Hogy most vagyok az igazi uton,
 S az a boldogság honába vezet . . .
 Menjünk együtt . . . add ide kis kezed.

Z. M.

Tárcza quodlibet,

vagy:
**tapasztalatok, mig körül sétáljuk
 a gyulai promenádot.**

(Datum: egy szombat este.)

A német kőműves legények az utolsó kanál maltert csapták a falhoz, s azzal abba hagyva a munkát, felgyűrt ingujjaikat legöngyölgetve, megszies körmeikkel lejjebb nyomják hosszú cseh-porczelán pipáikban a hamut, panyókára vetik a veres-fehér csikós kék unter-zihert, vállakra akasztják a „szeredás bakó”-t, (németül biz’ én nem tudom hogy hívják eredetileg ezt a szőrtarisznyát), s aztán egy „klobcz” *Jesus*-szal — melyet csak ők értenek „dicsértessék”-nek, — egymást szépen bevárva, a téglát feladogató leányokkal, megindulnak haza felé.

A czukrázsda előtt egynehány öreg ur, egynehány fiatal ural becsmerli nagy bölcsen a jubileumi-litániáról kijövő öreg asszonyok „bigott-ság”-át; — mig átellenben az iskola sarkán három tót napszamos nagy nehezen összerak két ga-

* Abból az időből, mikor a térenék még szombat esténként voltak.

rást, s azzal betérnek a közeli szeglet boltba egy kis „gyűjtő”-ra, sokszorosán a szivére kötve a kiszolgáló leánykának, hogy: „*sag jól kimérje meg azután.*”

Hogy a keret tökéletes legyen, képzeljünk még a reformatus templom elé egy pár szolgát, kik a Körösről jöve leteszik a kanták és dézsákat, hogy egy rövid félórát trécsöljenek, — meg a vármegyeház nyitott kapuja elé néhány hajdút, helyesebben börtönört, kik pipaszónál gyönyörködnek ujdonatúj veres siphájokban.

E közben nagy lassan felgyújtja egy rendőr a promenád lámpásait, a cigányok egyenként beszádelegnek és elfoglalják a fehérre festett kerekasztal mellett kör-üléseiket; s kezd gyülekezni az ingeny publikum.

Tisztessegesen kimosakodott s nekitakarított mesterlegények kezdik elfoglalni a padokat, — egy pár posztunka-féle szobalány a bemenetnél ácsorog, kézen fogva vagy ölben czepelve a reményteljes jövő nemzedéket, s szeretnének bemenni, de még nem igen mernek, s csakugy egyes nagyobb karavánok mellett húzódnak be sutytyomban, mintha a családoz tartoznának ők is; így játszva ki az éber szemekkel örködő rendőr-káplár szeméit, ki kegyetlen rövidséggel utasítaná el őket, még ha „Simon bácsi”-nak titulázva akarnák is szép szóval lekenyerezni.

A zenekar eljásza az első darabot, s egyszerre csak on vészünk észre, hogy együtt van az egész társaság.

gye az ő (Hevesmegye) tudta és beleegyezése nélkül építette fel a hidat, 2-szor, mert az ut, melyen a hid épült, nem is megyei, hanem vicinális ut. A közgyűlés felírni határoz a közmunka és közlekedési miniszterhez, kérve, hogy Hevesmegyét a hidépítési költségek megtérítése, s egy a hid, mint a kérdéses ut Hevesmegye területén elnyúló részének feltartására kötelezni méltóztassék. E kérelem indokolására felhozták, hogy az ut, melyen a hid áll, Hevesmegye területén van, s ezenfelül nem is vicinális, hanem valóságos megyei ut, mert a közlekedési miniszterium annak minősítette.

A küldöttégi jelentések közül kiemeljük azt, mely a megye kórházának közlekedésbe való átalakítása kérdésében adatott be. A kórházi állandó bizottság az átalakítás mellett van, de nem a közgyűlés, mely tekintettel arra, hogy a megyei kórház tőkői nagyjából az alapítványok, melyeket az alapítók akarata s az alispán céljának megsértése nélkül, a kórház létesítésével járó be-ruházásokra fordítani nem lehet, — a megye kórházát továbbra is magánjellegűnek kívánja fenntartani.

A kijelölt bizottság előterjesztése nyomán, a kataszteri bizottság földbeosztó járási bizottságok némi lemondott tagjai helyett újakat választottak. E szerint a békési beosztó járás bizottságába Papp Lajos és Gidai Péter póttagokká, Hricz János rendes taggá, — a szarvasi járás bizottságába Janurik György, Keresztényi Ignác rendes tagokká, Krucsó András, Haviár Dániel, Gonda János póttagokká lettek.

A közgyűlés arról értesül, hogy a megye tulajdonához tartozó csabai ugynevezett katonai lakok megkísérelt elárvereztetése nem vezetett eredményre, mert a becserát a kis számmal megjelent árverelő közlül senki sem akarta megadni. Határozatuk, hogy a kérdéses épületek eladása boldogabb időkre halasztatik.

A legközelebbi rendes közgyűlés határidejűl f. évi november hó 8-ik napja tűzött ki.

Ime, ezek a fontosabb, közérdekű tárgyai a lefolyt közgyűlésnek, mely — világ csodája! — három nap alatt véget ért. Ez még nem esett meg rajtunk. Mi lesz belőlünk, ha már a dictiózás neves szenvedélye is kihál szívünköl? Hát ezért fuzionáltunk?

Gyula városának

a járdá foglálás iránti szabályrendelete.

1. §. Járdákon — ide értve az utcai pallózatot is, kocszini, kocsival megállani, lovagolni nem szabad.

2. §. Járdák s minden egyéb közlekedési vonaloknak áru-cikknek általi elfoglalása tilos, hasonlólag tilos ezeknek bármi módni oly elfoglalása, miáltal az azokoni szabad közlekedés bármely csekély mértékben akadályoztatnék.

Ily előforduló esetekben, melyek közzé a járdák vagy pallókoni akkénti megállás is értetik, mely által a szabad közlekedés akadályozva van, kötelessége a rendőrségnek az illetőket távozásra, illetőleg cikkkeiknek elvitelére inteni, s makacság esetében a rend felállításá végett szigorúbb eszközökhöz is nyulni.

3. §. Ott, hol a szállítmányok lerakodása máshol mint az utcán nem eszközölhető, ez a köz-

zik se a világos keztű, se a rettenetesen fenálló krágl, se a zwickler, melyet ugyan nem használhat, mert csak fél üvege van — szörnyen teszi a szépet egy kisasszonynak, ki nem gyöz eleget nevetni, (nem tudható, ha valjon az előadott mulatságos historiákon, vagy a még mulatságosabb kinézésű gavaléron-e?) — s a fiatal lovag nemes nekihevüléssel épen most beszél el valami nagy dolgokat, s magyarázatul olyan hadonázást visz végbe a levegőben nagy hosszú kezeivel, hogy becsületére válónk egy szemalonnak is, s az élénk illusztrálás közben szerencsésen orron üt egy mérge kis öreg urat, aki egy fának támaszkodva a repce állásáról referál épen egy másik urnak.

— Na, na, vak légy! nem tud vigyázni?

— Pardon! — ... ezer bocsánat! — az első az öreg urnak szolt, a második a mellette sétáló kisasszonynak, kinek ezalatt a ruháját taposta le.

— Ma megint nagy meleg volt.

— Az ám! — Ezt a szellemű társalgást egy kereskedő segéd folytatja szive választottjával; s aztán megint eltöprenkedik egy negyed óra hosszat, hogy mivel mulattassa a kisasszonyt, aki ugyan mást látszik keresni szemével, mert minduntalan előre-hátra néz.

— Mundusz! ... Mundusz! ... lányok nem láttatok Munduszt? — E kérdést egy természetes emancipált honleány hangoztatja elég hangosan, s akik hallják, nem tudhatják embert hi-e, vagy kutyát. (Vége következik.)

lekedő utak bármely csekély mértékben elfoglalása nélkül hajtható csak végre.

4. §. Kereskedések, czukrázdók, kávéházaknál s. t. b. alkalmazott ernyők akkép állítandók fel, hogy az alsó rész a járdától legalább 6—7 lábnyi magasságban függjön.

5. §. Ott, hol a hely s egyéb körülmények nem gátolják kávéházak és czukrázdók előtt, virág állványok, asztalok és padok felállítását a szépségeti alap javára fizetendő bizonyos évi díj mellett engedtetik meg, ezen díj a hely és körülményekre való tekintettel esetről esetre a városi tanács által fog megállapítani.

6. §. A fentebbi szakasz értelmében használatra adott területet elrokeszteni nem szabad, az átjárás azon a közönség számára mindég szabadon hagyandó, s a megszabott határok szigorúan megtartandók.

7. §. Ugy a kapitányság mint alárendelt közegeinek, jelen szabályrendelet szigorú és pontos végrehajtására felügyelni felelőséggel járó kötelességévé tétetik, s tapasztalt minden kihágás esetében az illetők megintése végett a tanácshoz jelentést tenni tartozik.

8. §. Ezen szabályoknak a esetledek és tanonczok általi megtartása a gazdák felelős felügyelmébe ajánlatik.

Jelen szabályrendelet ellen vétők első ízben megintetnek, és ha ez nem használ 1—5 frtig terjedő pénzbírság, s fizetési képtelenség esetében 1 napig terjedő fogsággal fenytendők.

Kelt Gyulán 1875. május hó 1-ső napján tartott képviselői közgyűlésből.

Popovics Jusztin,

fejjegyző.

Gyulaváros szabályrendelete.

Közhelyeken, köztereken, utcákon való botrányok meggátolása, és közséssé és rend fenntartása érdemében.

1. §. Kimagát közhelyeken, köztereken, utcákon botrányosan viseli, kiaz éjjeli nyugalmat lármas, kicsapongás által megháborítja, valamint ki másokat akár szóval, akár cselekvéssel, akár pedig külső látható jelekkel gyaláz, sért, s ez által közbotrányt idéz elő — a mellett, hogy a körülmények szerint a törvény rendes utjai, illetve a fenytő eljárás ellene fenn marad — mint közbotrányt elkövető a városi tanács által 1—50 frtig terjedhető pénzbírsággal, vagy 6 órától 10 napig kiszabható fogság-büntetéssel fenytendők.

2. §. Vendéglők, kávéházak, és korcsmákban a zenélés éjjeli 12 óra után 1—20 frtig, esetleg 1—4 napig terjedő fogság büntetés terhe alatt szigorúan tiltatik, s ennek szoros megtartásáért első sorban mindíg az illető vendéglős vagy korcsmáros felelős. — Kivételes esetekben jogosítva van a városi tanács az illető kérelme folytán a zenélésre ezen időn túl is engedélyt adni; — vásár péntek, szombat és vasárnapján azonban a zenélés a fentebbi korlátozás alá nem esik.

3. §. Tilos az ostorral csatogtatás, s egyéb ehhez hasonló lármas eszközöknek a városban használása; s az ez ellen vétők a körülményekhez képest érzékenyen fenytendők.

4. §. Általán véve a rendőrségnek szigorú kötelességévé tétetik, utcákon és közhelyeken a csend és rend fenntartására felügyelni, s a csend háborító és botrányt okozókat eszközök esetében erőhatalommal is eltávolítani, sőt azonnali megfenyíthetés végett a kapitányi hivatalba bekísértetni; ugy nem különben az utcán, vagy nyilvános helyeken illedelmetlen, és szemérmelen viselet, vagy közbotrányos ruházat által kitünő kivált éjjelcsavargó néket lehető kimélttel és feltűnés nélkül ugyan, de határozottan követésre szállítani fel, s a kapitányi hivatal helyiségebe bevezetni, a hol is irányukban az e tekintetben fennálló szabályok szerint járandó el.

Kelt Gyulán, 1875. évi július hó 12-én tartott városi képviselői közgyűlésből.

Popovics Jusztin,

fejjegyző.

Levelezés.

Szeghalom augusztus 5-én.*)

Községünk közkezdességi ügyvéde Csánki Béla ur, továbbá Ditzel Lajos és Pete József urak július 31-én egy táncmulatságot rendeztek, melynek tiszta jövedelme az elemi csapásokkal meg látogatott „budaik“ részére fordítatik. Táncz helyiségül a „Királyerdő“ választák, hol is a dus lomboztu fák alatt a mulatság esteli 1/2 6 órától reggeli 2 óráig tartott.

A minden nemesért lángolni tudó nők, a drága uszályos ruhák helyett, egyszerű öltözékben jelentek meg, hogy a károsultak részére annál többet áldozhassanak.

A mulatság a fosztelenség színezetét viselő

*) Mult számunktól térszűke miatt kimaradt.

magán, minden arcz boldogságtól sugárzó, és az egész társaságon jó kedv ömlött el.

A rendezőség, hogy a budaik részére begyűlt összeget minél inkább nagyjobbítsák, virág-csokrokat bocsájtott áruba, miből 6—7 forintot vett be.

E kitünően sikerült táncmulatságban több kedves nő vett részt. Köztök: Domokos Mariska, Ditzel Etelka, Nagy nővérek Békéről, Seres Lina, Szilágyi Mariska, Tatár Irén, Tatár Emma, Wittmann Teréz és Wittmann Timi kisasszonyok.

Az ily jótékony célú tánczvizgáloról szóló tudósítások azonban csak akkor érik céljokat, ha a szonyedők részéről begyűlt összeg is közölhető.

En ez összegről részben azért nem szöllok, mivel nem tudom mennyi; részben pedig azért, mivel a rendezőség a felülfizetéseket és a csokrok-ból begyűlt összeget, valamelyik békésmegeyi lapban fogja nyugtáztatni.

Végül még azt jegyzem meg, hogy e sorok alá írt név nem az ernyém, a kit talán érdekelné, találja ki, hogy ki vagyok.

Hollósi Leo.

Tanügy.

A helybéli hely. hitv. egyház elemi iskoláinak közvizsgálja f. hó 8. és 9-én ment végbe. — Mielőtt a felmutatott eredmény taglalásába bocsátkoznánk fölemlítjük, hogy ezen egyház birtokában 3 iskolai épület van összesen 4 tanteremmel. Ezekben 4 rendes és egy segéd tanító működik, kik közül az első: a 3. és 4-ik fi; — a második: az 1. és 2-ik fi; — a harmadik az 1., 2., és 3-ik leány; a negyedik pedig: az 1. és 2-ik egyes osztályt tanítja. — A segéd tanító az éneket kezeli. — A fiiskola 3 osztályu. — Be volt írva összesen: 388 növendék, és pedig:

I. oszt. fi:	99,	leány:	89,	összesen:	188.
II. " " "	46,	" "	45,	" "	91.
III. " " "	50,	" "	26,	" "	76.
IV. " " "	33,	" "	—,	" "	33.
	228,		160,		388.

A beírtott növendékek száma az 5150 főnyi hely. hitv. lakosságnak 75 százalékát teszi.

A közvizsga, — mely tiszteletes Papp Mihály lelkipásztor ur vezetésével, szép számú hallgatóság jelenlétében folyt le — meggyőzőttem bennünket, hogy ezen iskolák egy a korral haladni tudó tanítótétel vezetése alatt állanak. A beszéd és értelem gyakorlatok rendszeres kezelése a zsege növendékeket korán öntudatos gondolkodásra szoktatja, melynek sok szép jelét észleltük a bátor és értelmes feleletekben. A magyar nyelvtan gyakorlati tanítása, — mely a 2-ik osztályban veszi kezdetét — öröndetes sikert tüntetett föl különösen az u. n. rektori iskolában, melynek növendékei mondatok rögtönzésében, azoknak szó és mondati elemzésében kellő jártasságot tanúsítottak. Előismeréssel kell fölemlitenünk, hogy ezen iskola felsőbb osztályainak tantárgyai közé a művészeti tárgyak — éneklés, szépirás, rajzolás is fölvétettek s ezekből is kielégítő haladást tapasztaltunk. Különösen meglepő volt a rektori iskola növendékeinek szabatos kéthangú éneke, mely valóban kellemesen gyönyörködteté a jelenvöltoakat. A felmutatott tantárgyak közül csupán a terményrajzra jegyezzük meg, hogy ennek kezelésénél a szemléltetésnek kell a főszerepet vinni, nem pedig a kézikönyv szövegének, mint a hogy a közvizsgán tapasztaltuk. Egyébiránt szivesen felteszszük, hogy a tanórákon szemléltetésre volt fektetve a magyarázat, mely nélkül állandó eredmény nem mutatható föl.

Sajnos, hogy a testi nevelés — mint csaknem mindenütt — ugy ezen iskolákban sincs figyelemre méltatva, pedig ma már „a szellemi és testi erők összhangozása“ az iskolák feladata. Ajánljuk az iskolai előjáróság becses felügyelmébe a testgyakorlatot, mint rendszeresen kezelendő tantárgyat.

Ezek után a tanítói testület eredményes és szakavatott működését elismeréssel említve föl: kívánjuk hogy ezen elismerés az illető előjáróság és szülék részéről is általános legyen!

Hirdetmény

A b. gyulai kir. törvényszék részéről közhírré tétetik miként b. csabai kir. közjegyző Reök István közjegyzői irodáját folyó 1875. évi augusztus hó 9-ik napján megnyitandja.

Kir. törvényszék B.-Gyulán 1875. aug. 7. Herberth Antal, Dútkay Béla, h. elnök. jegyző.

Nyilvános számadás.

Alulirt kötelességének tartja Gyulaváros nagyrabecsült közönsége előtt nyilvános számadást tenni azon pénzekről melyek a legközelebb mult időben a megyeháztéren lévő sétány felkésztésére gyűjtött iven adakozás útján összegyűlt. — Az adakozók

neve és a begyűlt pénzek összegei a következők. Gündöcs Benedek 5 frt, Keblovski Lajos 1 frt, Deimel Lipót 1 frt, Moldoványi Alajos 1 frt, Moldovány Gyula 1 frt, Weis Lipót 1 frt, br. Bruckenthal Akos 1 frt, Réz Andor 1 frt, Hortobágyi Jakab 1 frt, Fráter József 1 frt, Dörner Ferencz 1 frt, Keresztzei Kálmán 1 frt, Ladics György 2 frt, Szigeti Lajos 2 frt, Keller Imre 2 frt, Deutsch Áron 2 frt, Farkas Zsigmond 1 frt, Berkes János 2 frt, Oláh György 2 frt, Jancsovics Emil 5 frt, Kratochvill Gyula 1 frt, Márki Lajos 1 frt, legifj. Miskucz György 1 frt, Dáskál Endre 1 frt, Hódi Lajos 1 frt, Kovács Károly 1 frt, Tarnai József 1 frt, Timári Alajos 1 frt, Császár Árpád 1 frt, Sall János 1 frt, Osváth Andor 1 frt, Varga Károly 1 frt, Placz Ártur 1 frt, Nagy Pál 1 frt, Bornhauser Antal 3 frt, Piros Eszter 1 frt, Fazekas Mihály 1 frt, N. N. 1 frt, Vinkle Gábor 1 frt, Reinhardt József 3 frt, Démsuz József 1 frt, Balog János 1 frt, Puskás József 2 frt, Gunthard Lipót 1 frt, Dániel Pál 2 frt, dr. Pomucz Szilárd 2 frt, Páskuj Józsefné 1 frt, Blener Elek 1 frt, T. L. 1 frt, Heródek Lipót 1 frt, Szmétán Fülöp 1 frt, Kálmán Zsigmond 1 frt, Tormási Károly 2 frt, Hoffmann Alajos 1 frt, Popovics Jusztin 1 frt, Kiss Mihály 1 frt, Sall József 1 frt, Vinkler Ferencz 1 frt, Vitályos Béla, 1 frt, Szabó Imre 1 frt, Andrási Ignác 1 frt, Weinmann és társa 1 frt, R. K. 1 frt, Grimm Gyula 1 frt, Böhm David 1 frt, Toppel János 1 frt, Grünfeld Mór 1 frt, Fehér Ignác 1 frt, Leopold Izrael 1 frt, Steinfeld Ignác 1 frt, Leopold Ignác 1 frt, Deutsch Markus 1 frt, Deutsch Izák 1 frt, Spielman Adolf 1 frt, Bak Gusztáv 2 frt, Pikk Lipót 1 frt, Meisz Zsigmond 1 frt, Licsman Bálint 50 kr, Urbanez Vilmos 50 kr, Czigelbauer Alajos 50 kr, Huszka Kálmán 50 kr., Király Ferencz 20 kr., Francz Károly 20 kr., Varga István 20 kr., Tarr István 10 kr., U. Klavács András 30 kr., Januskovecz Móricz 50 kr., ifj. Uterbach János 50 kr., Kutschera Jakab 50 kr., — összesen tehát a begyűlt összeg 104 frt 50 krt tézesen.

Ezen összegből kiadásba tétetett.

1. Oláh György asztalosmester által készített 17 db. 2 öl hosszú vastag deszkából készített pad, egy nagy kerek asztal és e körül pad, ezek készitési árában 92 frt. — 2. Az asztal és padokhoz szükséges olajfestékek 11 frt. 85 krt. 3. A lámpa oszlopokhoz szükséges festékek 4 frt 70. kr. — 4. A lámpákhoz szükséges petroleumra eddigéig kiadott 3 frt 30 krt.

Igy tehát az összes kiadás 111 frt 85 krt tézesen, következőleg a kiadás a bevételnél 7 frt 35 krral több; mely többlet alulírott által fedeztetett.

Kelt Gyulán július 29-én 1875.

Br. Drechsel Alajos

főkapitány.

Ujdonságok.

— Meghívás. A békés-gyulai nőegylet Gyulán a grófi kastélyban f. évi augusztus hó 29-én d. u. 3 órakor rendes felévi közgyűlést tart, melyre az egylet alapító-és rendes tagjai részt venni tisztelettel meghívotnak. — Gyula 1875. aug. 13. — özv. gr. Wenckheim Józsefné egyleti elnök. Ujfalussy Dezső jegyző. Kratochvill Józsefné bizottmányi tag.

△ Szerdán, f. hó 18-án király ő felsége születése napján, a gyulai r. cath. nagytemplomban, reggeli 9 órakor ünnepélyes hálaistenti tisztelet fog tartatni.

△ A gyakori esőzések után visszatért az idő a rendes kánikulai forrásra, s pár nap óta oly erősen tüznek a nap sugarai, hogy szinte Spanyolországban képzelhetjük magunkat. Sőt akinek épen velünk együtt ez a bizarr képzelete támad, az könnyen megerősödhet hitében, ha utcaink hagyományos spanyolszerű piszkosságát, a dinnyeárus sátorok körül szédelő lazzaroni kinézésű inasokat és csavargókat nézik, s hogy a látványosság se hiányozzék, nem ugyan bikaviadalt, hanem láthatnak olyan kofa-heczetést, a mely felé egy kis háborúval, sőt a mult héten lehetett látni egy vértől csurgó, éktelen kiabálást ütött vén cigányasszonyt is, az igaz, hogy a mellette elmentrendőr hivatalos tekintélyvel rákiáltott ugyan, hogy „mindjárt végig vágok rajtad,“ — hanem szerencsére ez ép ugy elmaradt, mint a bekísérés. Sőt, hogy a párhuzamot folytassuk, vannak troubadourjaink is, a mennyiben egy mesterlegényekből álló consortium olyan ordítást tesz jelenként az utcákon, hogy ijedtében elhallgat minden kutya az ugatással, pedig volna már szabályrendelete a városnak az ilyenekre, csak — rendőrség kellene hozzá, hogy érvényt szerezzen neki, nem pedig két szál emberből álló éjjeli őrzarat, mely ha egy utcán végig megy, a másikon addig elhordhatják a házakat is. Nahát mondja aztán valaki, hogy nekünk gyulaiaknak nem jutott — Eldorádóból is egy kicsi.

Δ *A gyulai cath. nagytemplom tornyának* bádorgása elkészült végre. Az igaz hogy soká tartott, de legalább elég csinos, s Kratochvill Gusztáv és Hegyvári Károly gyulai vállalkozóknak becsületére válik. Hanem kíváncsiak vagyunk rá, meddig lesz még a város óra nélkül? Kár hogy erre oly kevés gondot fordít — maga a város, melyre ez tartozik.

Δ *Pelikán Károly* fényképész Nagyváradról jelenleg városunkban időzik. Alkalmunk volt sikerült képeket megtekinteni, s ajánljuk a magukat fényképeztetni szándékozók figyelmébe.

Δ *Vangyel Szilárd* írók közelebről jó sikerrel letévé a községyi jegyzői vizsgálatot, mint hallottuk, biztos kilátása van ily állás elnyerésére.

Δ *A már is* előnyösen ismert festész, Gyulai (Kratochvill) László, városunk szülötte, jelenleg rokonai látogatására hazaérkezett, s pár hétig itthon marad.

Δ *A megyei kórháznak* közkórházi jelleggel való felruházását a megyegyűlés elvetette, miután a megye közönsége ezen új szervezésből semmi előnyt nem remél. Ellenben Gyula város építkezési rendszabályai végleg elfogadottak és meg erősítették; ugy szintén a Gyulaváros tulajdonához tartozott „Kátyu-tó“ eladatása is törvényhatóságilag jóváhagyott.

Δ *Eltűntek* foglalkoztatja a közönséget most az a kérdés: meddig marad még itt a Sztupa szintársulata? — A mint mi értesültünk, még egy bérletfolyamat nyit és azután Nyiregyháza fog menni a társulat, hová már szerződve van. Hanem az is érdekes, hogy — mint hallottuk — Sztupák után Hubay szándékozik átjönni Csabáról. Ha ezzel egyenlő jó társulat lenne is, kérdés, ha valjon a közönség pártolása és színház látogató kedve nem fog-e akkorára kiapadni; miután most esténként telve van a színház, a mit rég nem tapasztaltunk. A megfontolás tehát nem fog ártani.

Δ *A tizenek* a színházak óta elvesztették jelentőségüket, s mintha az idő sem akarna kedvezni, a kitűzött napokon még többnyire esős alkalmatlan idő volt. Legutóbb a németvárosi gyermekzenekar játszott, mely haladásáról Jirza karmester vezetése alatt már is többször meggyőzte a közönséget. Rácz Jancsi zenekarának kitűnő játékát most a színházban van alkalmunk hallani. Nem mulasztadjuk el azonban megjegyezni, hogy a népszínművek és táncdarabok játszása még egysem sikerült eléggé jól. Valamint azt is ajánljuk a rendezőség figyelmébe, hogy az énekes daraboknál figyeljen ezután, hogy a zene ne legyen oly erős, mert nem lehet töle hallani a mi főbb — az éneket.

— *Közönségünk* a színházat igen szépen látogatja, mi a színházgazdának csinos jövedelmet hoz, s így lehetne annyi tekintettel, hogy a bejáratnál levő kátyut betöltené, hogy ha már addig százal lábbal mehetünk, ne kelljen ott a tócsában botorkálnunk, s egy lámpás is nagyon előnére a helyen. Ennyit a decorum is megkíván.

— *Gyulán* jelenleg egy Wallerstein Ignác nevű színházvezető működik, és pedig — mint több oldalról értesültünk — elég sikeresen.

— *Szeghalmon* f. hó 15-én a „Kisdedővoda“ alapjának letételére műkedvelői előadást rendeznek melyet zártkörű táncvigalom követ. Jó sikert a kisdedek javára!

— *M.-Berényből* vett értesülésünk szerint az ottani tüzoltó egyesület javára f. hó 15-én a kastély-kert udvarán zártkörű nyári mulatságot rendez a szünidőre hazaérkezett — s minden szépért és jóért hevülő — tanuló ifjúság.

— *Az ismétli iskolázás* sok vajadások után Békés-Szent-Andráson is életbe lépett. 6000 lelket számláló községyünk összes gyermeke oktatásával Bakos Gyula r. k. az összes leány-gyermekek oktatásával pedig Zih Károly ref. tanító ur bizott meg. Községi elöljáróink 50—50 frtot ajánlottak fel a tanítók évi fáradozásai díjába. Bizony oly csekély ez, hogy bátran elmondhatjuk, miszerint *kezevel jobb a semminél*; annyi áll, hogy gyermekeink szellemi növelésére többet lehetne áldozni, jobban díjazott fáradságnak természetesen jobb is az eredménye.

— *Tóth Lajos* sz.-andrás kántortanító 46 és 1/2 évi buzgó hivatalos működése után hivataláról önként lemondott. A magány csendjébe vonuló férfit nyugodtan tekinthet vissza hosszú pályafutására, mert mint kötelességét és szeretet tárgya volt. Takarékos életmódja oly helyetbe juttatá, hogy élte ostvétét anyagi gondok nélkül töltheti el. Adja isten, hogy soká élvezhesse hasznos fáradozása után a csendes nyugalom édességét, ne zavarja meg számos tagu családjá örömet boldogságát semmi véletlen, legyen ezental is oly tisztelt községyünkben, mint volt eddig!

— *Szent-Andráson* az önként lelépett *Tóth Lajos* kántor-tanító helyébe az egyház-tanács Hajas Lajos eddig volt kántor-segédét választotta meg egyhangulag augusztus 8-án. Óhajtuk, hogy a megválasztott ifjú barátunk elődje nemes példát

ját követve, a községy általános bizalmát folytonosan bírja, s ifjú erővel, de lelkes ügybuzgalommal teljesítse kötelességeit, hogy így a mostani választás mindkét részről idővel is szerencsésnek mondassék!

— *Feltűnő szépek* azon újabb érkezett olajnyomatú képek, melyeket Nagy Ferencz jóhitelű könyvkereskedésében volt alkalmunk végig nézni. Ezen olajnyomatú képekre nézve megjegyezzük, miszerint azok az eredeti olajfestményektől alig különbözethetők meg és hogy olcsóságuk következtében könnyen megszerezhetők.

— *B.-Csabán* az indóháznál nemsokára átadatik a közhasználatnak az újonnan épített vendéglői helyiség. Valóban nem lehet eléggé méltányolnunk az illető igazgatóság oszélyességét, mely az eddig használatban volt helyiségeknek a nagymérvű személforgalom miatti túltömöttségét megszüntetendi. Azonban fel kell említenünk azon sokakat által hangoztatott észrevételt, hogy elég kényelmetlenséget kell ezután is tűrni nevezett indóháznál az utazó közönségnek — kivált esős, sáros időben — azon körülmény folytán, mert az újonnan épített vendéglői helyiséget az épület többi részeivel nem köti össze fedett tornác. Reméljük, hogy e tekintetben is eleget teend az illető igazgatóság a nagy közönség igényeinek.

— *Beküldetett*. A „Békés“ 30-ik számában az újdonságí rovathoz valami névtelen által, Müller Gusztáv békési adópénztárnok állítólagos garázdalkodásairól nyilvános vád hozatván köztudomásra, mint épen a kérdéses kereseti adó kivételéhez megvölögél kirendelt bizottsági tagok, ezen merőben alaptalan, s csak is nevezett közhivatalnok elleni boszús roszakaratot tanúsító czikk megcáfolására, az igazság érdekében következők kijelentését kötelességünknek tartjuk: A kérdéses július 16-ára nem a sárréti községy, hanem a július 9-én való bizottsági megállapodás szerint csak Tarcsa, Szeghalom és Ladány községek lettek tárgyalásra kitűzve, s Tarcsa és Szeghalom be is tárgyalatván, Ladány 17-ére maradt, annál is inkább, mert mint a jelen voltakhoz nyilvánosan intézett kérdésből felderült Szilágyi községi jegyző ur, a *felek hátrányára az adókievetési munkálalatot házagosan és jellemben készítette el*, mint bizottságilag kellett kiugazítani; — és így nem valami Müller nevű hivatalnok, hanem az adókievető bizottság által lettek a ladányi felek és előjárók más napra, azaz július 17-ére elutasítva, a mikor legelőbb is Ladány, ugy Gyarmat és Vészto községek valóságilag is tárgyalattak. Hol tehát itt a garázdalkodásnak még csak látszata is? s mi szükség a miniszterium figyelmé felhívására? — Kelt Békésen, augusztus 1-én 1875. *Szántó Albert*, megyei kiküldött bizottsági tag. *Jantyk Mihály*, megyei bizottsági pöttag.

* *Furca est* fordult elő Szarvason a legközelebbi mult napokban. Ugyanis egy uri egyén, ki a napontai séta után, de meg külön meghívás folytán is, a „Mazó éri“ szőlőskertben a túl éber csóztól a meghívók közt léte felől kérdezősködött. A csész azonban az íjesztő „szőrös-bőrös plaidet“ látva az uri ember vállán, ijedtében azt mondta, hogy a szőlő-birtokos nincs kint. — A szőlőskertbeni látogatás másnap séta közben ismétlődött; de már ekkor a jámbor csész az íjesztő plaid mellett még egyéb vérfagyasztó dolgokat is látott. A mint emez uri egyéniség tova haladt, a tutor finnyu mennyire lábai engedték, futott a városba, s ott a csendbiztonság az ijedelmet okozó horzadályos esetet következőleg beszéle el: A megyszerte keresett rablóbanda a Mazó ériben van, mert főnökét — égre földre esküdvé — állita, hogy látta egy nagy pokrócz volt a hátán, a csizmaszárában fényes gyilkoló kések voltak dugva (pedig az illető egyéniség csak is cipőben jár) és derék övében látta a beillesztett revolvereket elhelyezve. E vérfagyasztó történetet természetesen késpéznek vévén a politialis hatóság, s rögtön czirkázni elszánt csendlegények rendeltettek ki a helyszínére erősen telfegyverkezve, — s az éji őrökös alatt haramiák helyet két gyenge kukoricza tolvaj csipetett el, a kiknek egyike a vést hirdető csész vala. Ugy kell neked, minek kiáltasz tüzet, midőn azt magad táplárod.

— *Rögtönzött* testgyakorlati mutatványokat rendezett a mult vasárnapon városunkban egy nőtelen ügyvéd a város melletti kis fűzesben. Az ügyvéd ur az expedialások teljesítése végett inast tart, a ki is, — mint hogy köteles, hozzá fogott tosti ügyességének mutogatásához. A princípális gyönyör és meglegedés közt rakta zsebre a bábér koszorukat, miket athletjái kézen járás és egyébbb testi mozdulatokkal aratott.

— *Csodabogár* *M.-Berényből* következő czimú *és tartalma levelet küldtek be közlés végett.* „Külső czim.“ Károli marton tis telete Kulu deme ezen levelele min Majerini ki urunka. — Belső tartalma: „12 janus hava 1875 évre iritam Min Karoli Marton Megyeri lakos tistelen Majerini ki ururatra legone ojan jovo kulje nekeme asata Konteretus haza merete ene nemireki: haza meneko ezele maradoko megyeri lakos ezele maradoko min Karoli Marton Bezarasa.

— *Jegyzéke* a b. gyulai k. tszéknd 1875. augusztus 16. s következő napján előadó bün és polgári ügyeknek. Előadó Nográll. Augustus 16. 1889. Dombay József tilos kártya. 1891. V. Nagy Ferencz sikkasztás. 1899. Bartos György és 4 társa rablás. Augustus 17. 1199. Erdődi István tolvajlás. 1292. Rutner János emberölés. 1424. Eke Imre és társai tolvajság illetőleg orgazdaság. 1980. D. Kovacs Julianna gyujtogatás. Előadó Huszka. 5348. Takács Mátyásnak Szász Imre és Tar János ellen a békési 5129. sz. tjkvben 12733 hrsz. a. jelölt legelő járandóságiránti pere. 5369. Czinkóczi Pálnak Zvara Jánosé elleni pere. 2 hold föld és vont hasznái iránti pere. 5419. Lepény Pálnak Janovszki Pál ellen 1000 frt s jár. iránti pere. 6208. Erdei János és társainak Erdei Zsuzsanna és Eszter ellen ingatlanok tulajdona s jár. iránti pere. 6773. Sitkei Mihálynak Sitkei István és társai ellen ingatlanok tkkvi átírása iránti pere. 6793. Nagy Rebeka és társainak Hegyesi István és neje ellen a f.-gyarmati 519. sz. tjkvben foglalt tévkötség %, részének örökség czimén leendő megítélése iránti pere. 6819. Behón Pál és Györgynek Tomán János ellen 320 frt s jár. iránti pere. 6821. Oszegy Grósz Onuczónak Grósz Marjuzca és társai ellen 380 frt s járuléki iránti pere. Előadó Teleszky. 7182. Öreg Malet Mihálynak Malet Márton örököse ellen 386 frt 72 kr. s jár. iránti pere. 6236. Muesi Imre és társainak Muesi P. Istváné és társai elleni ingatlan kiadása s jár. iránti pere. 7294. Deutsch A. és fia felperesnek Poláni János alperes ellen 905 frt 9 kr. s jár. iránti pere. 7342. Gidai Erzsébet és érdek társainak öz. Gidai Sándorné és társai elleni örökség osztályozás s jár. iránti pere. 7608. Öz. Sipos Andrásónak Sipos József és társa ellen ingatlanág tkkvi felszítása s jár. iránti pere. 7696. Pálkás Julianna és társának Gál János elleni bírtok pere. 7892. Cserhenyi Johannának Csuszvai János elleni vádó pere.

Irodalom és művészet.

Megjelent Gyulán Dobay János könyvnyomdájában „*Buzanemesítés*“ írta: *Mokry Sámuel* 1875-ben. A csinosan kiállított munka 64 lapra terjed. Szerzőről „Bevezetés“ után a nemesítés elméletét adja elő. Ezt követi 1864 óta folytatott nemesítési eljárásának ismertetése. Végre „további reflexiók“ után befejezi a művet „a nemesítésnek hasznos egyes gazdaságokban és annak nemzetgazdasági fontosságát“ czimú fejezet. — A közönséges és nemes kalász közötti különbség szemléltetőse végett 4 ábra van a szöveghez mellékelve. A mű postai utánvétellel szerzőnél Gerendáson. — Békésmegye, utolsó posta Apácza — egy forint kapható A tárgyalat ügy oly nagy fontosságú, s szerzőnek e téreni tekintélye oly ismeretes, hogy a mű jellegűségének részletezése helyett egyszerűen felhívjuk arra a n. é. gazdaközönséget kiváló figyelmét.

— *Beküldetett* a tudomány és műgyegetemi olvasókönyvtárhoz következő tartalommal: 1. Tisztakar és bizottság. 2. Elnöki jelentés. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. Titkári jelentés. 5. Főkönyvtárnoki jelentés. 6. Számvevő tisztkar és bizottság. 7. A számvizsgáló bizottság jelentése: — Az olvasókönyv volt az évkönyv szerint 882 tagja, ezek közül tiszteletbeli tag 2, alapító tag 5, pártoló tag 47, rendes tag 828

— *Vettük* a „Községyi és közjegyzők naptára“ és a „Községyek naptára“ czimú évkönyvek 1876-ki folyamára érdeklőben kibocsátott megrendelési ívet. Ezen évkönyvek szerkesztő kiadója: Szabó Mihály, tolmáscsintő jegyző. Megrendelési ára a „Községyi és közjegyzők naptárának“ 1 frt, a „Községyek naptára“-nak pedig 50 kr.

— *Az „Uj idők“* czimú szépirodalmi, társadalmi és művészeti hetilap (dívat-tárczával) 32-ik s augusztus 7-iki száma a következő válogatott tartalommal jelent meg: „Levelek egy leányhoz“ Reviczky Gyulától; „Egy szép gyermeknek“ (ered. költ.) Bartók Lajostól; „Egy pikáns történet“ (ered. elbeszélés) Szulovszky Elekától; „Edward Gray“ (Tennyson költeménye) S. J.; „Hitelezők, mint házasságszerzők“ (Sacher Masoch elbeszélése); „Pillanatnyi igazságok“ (Vacano Emil elbeszélése); „Az utolsó fejezet“ (Halévy Lajos rajza) Liszka Bélától; „A jótékonyág anyja“ Janki Györgytől; „Irodalmi, társadalmi és művészeti hírek“ — A horitokou: Előfizetési felhívás a „Milyenek a nők?“ czimú munkára (írta Benedek Aladar.) dívat-tárczázatok, vidéki élet, Hymen, számröjvény, betűtalány, a szerkesztő nyílt válasza; szikrák, vegyesek. Ez igen kedvelté vált csinos hetilapot szerkesztő Benedek Aladar, s előfizetési ára negyvedvett 2 frt 50 kr; félre 5 frt, megrendelések a kiadóhivatalba, Budapest: Zöldá-utca 10. sz. II. emelet 15. ajtó intézendők.

Színészet.

Szombaton „A kék szakálu herceg“ bármily ismerős ez operett közönségünk előtt, ugy látszik még mindég bir annyi vonzerővel, hogy a színikört megépesítse. Bobéche királyt Mikei a közönség osztatlan tetszése mellett játszta, a czimzserreppel Balla mérkőzött, bár nem elég szerencsével, Boulettel Liptai Laura énekelte, a harmadik felvonás szép áriái a közönség zajosan megtapsolta. Teljesen osztozott e sikerben Csatárné — Hermina. — Oszkár gróf Halászbán igen gyengye szomelyesítőre talált. — Az egész darab kiállítás különben igen fényes volt s kedvező benyomást gyakorolt a nézőre.

Vasárnap „A ripacosos Pista dolmánya“ Rákosi népszínműve. Az újság hatása, s a vasárnap ismét szép közönséget hozott össze, mely az előadás alatt igen jól találta magát. Bangó Demeter Tóth játszta sok eredetiséggel és hatással. Agnest pedig Sztapané, ki a folytonos sopánkodással járó s épen azért könnyen unalmassá válható asszonyt a családásig oly híven alakítá, a néző előtt az életből oly ismeretes ügyes bajos pórnő állt, minden mozdulata, egész öltözköze erre emlékeztetett, s ez a valódi művészet, hol nem a színész, hanem az életből vett alak jelenik meg. Vicsa szerepében Liptai Laura igen szép dalokat énekel, többet ismételnie is kellett, játékában sok elevenség színészetében több szép vonás volt. — A cigány

szerepében Mikei folytonos jó hangulatban tartá a közönséget, czimbalom dalát megismételtették. Mátyási Semmise falusi zsidójjában kolletlenül több volt a városiasból.

Hétjén szünet.
Kedden „Tiszteletes ur keservei“ vigjáték. Ügyes bonyolítás, meglepő, tréfás fordulatok feledteték a belérték gyengességét, s közönségünk a különben is kereked, szabatos előadás alatt igen jól mulatott. Sudaras Ágoston töprengéseit Balla, Róbert Mátyás zavaráat Mikei, — a szerep-csere kellemetlen hatását Eliza — Kömivesné, és Anna — Csatárné mindnyájan jól ártérve, helyes színézzel adták. Traversa a főpinczéri magas állás és befolyásból eredő önéreztet ügyes mimikával kísérve, Jakabné pedig az otthonias szakácsetén igen élénken mutaták be.

Szerdán „A szép Dunois lovag.“ Operette 2 felvonásban nálunk először, s nem sokat vesztünk vala, ha most sem látjuk. A czimszerepét Balla énekelte bágyadtan. Az ő helye a dráma és vigjáték, mely előjét s tehetségét annyira igénybe veszi, hogy az operettek csak túlfeszített, s ép ezért lankaló s bágyalt erővel léphet fel. Lahir grófot Csatár játsza, értelmes éneke, erőteljes hangja; a hivatott operette énekest ismertették fel benne, játékában a jámbor papucshóst híven mutatta be Loysa — Liptai Laura éneke pótolta a hiányt, mit az egész darab erőteljes éreztetése s Csatárné csinos megjelenése s pár szép áriája. — A táncosnők lengyel kettős táncza nagy tetszésben részesült.

— Csütörtökön „Fekete orvos“ francia dráma. A rendező igen helyesen választja meg a napokat, s a beosztásnál kellő figyelmet tanúsít, hetenkint legalább egy drámai előadást láthatunk, s ez minden este igen jó arra, hogy az operettek által félre vezetett izlés nemi tápot találjon a műterkek fentartására. Fabient Balla játszta. Igen hálás szerep, s Ballában van hozzá tehetség s ambíció, hogy ez alakot a fekete bőr alatt elképzelt szívenvedélyvel mutassa be, bár a provinciai színészek hibájától ő sem tud menekülni, s szenvedély kitérésénél a valódi érzelmeket nem ritkán alpthosszal cseréli fel, mindaz által sikerült Fabientjében a költő inteniáját kellő érvényre emelni, sok igaz hangja értelmes szavallatával. Kömivesné — Paulina — tökéletesen osztozott Balla sikerében. Paulina szerepe a mily sok tanulmányt, s nagy gyakorlatot igényel, ép oly fárasztó, s bár hatásos jelenetekben gazdag, mégis csak oly tehetség képes e szenvedő lény egész volóját teljes kerekdedséghen fosteni, minőt Kömivesnében ez estén felismerünk. A harmadik felvonásban, a női érzelmek diadalát a gyermekéni oly közvetlen hatással annyi bensőséggel tolmácsolá, hogy a közönség önkénytelen tapsviharban tört ki, Ballának is ez vala legsikerültebb jelenete. — Az egész előadás huzadalmos volta mellett is, igen kedvező benyomást eredményezett. A bastilabeli jelenetet azonban nem ártott volna annyiban élénkebbé tenni, hogy a sötétséget, majd a betörésnél a világosságot legalább némileg feltűnővé kellett volna tenni.

Gazdaszat ipar és kereskedelem.

Nemesített buza vetőmag.

A f. 1865. évben összes (155 holdnyi) buzatábláim nemesített maggal voltak bevetve. Ebből:

47 hold iskola, mélyen szántva, holdanként 20 itce maggal 10^{ny}-nyi sorokba elvetve. Termése „elsőrendű“ név alatt tisztán megrostálva, vetőmagul általam p. mérőnként is árusítottam.

108 hold szokott sűrűn, holdanként 80 itcével, a tavalyi elsőrendű maggal vetetett be. Termését „másodrendű“ név alatt 10 p. mérőn alul nem árusítottam.

A buza-áraknak bizonytalan hullámzásánál fogva az árakat ekként szabom meg:

As *elsőrendű* *vékája* kerül loco Gerendás 1 frttal többe, mint a 86 fontosnak *vámzársája* az elküldés napján a pesti börzén az „Ellenőr“ben jegyeztetett. Pl. mikor Pesten a 86 fontosnak *vámzársája* 6 frt, akkor Gerendáson az elsőrendűnek *vékája* 7 frt.

A *másodrendűnek* p. mérője kerül loco Gerendás 1 frttal többe, mint a 86 fontosnak Pesten *vámzársája*. Pl. mikor ennek ára Pesten 6 frt, akkor Gerendáson a másodrendűnek p. mérője 7 frt.

A buza zsákokban lepecsételve általam vasuton utánvétellel küldetik. A fuvart Gerendásról Csorvásig (legközelebbi vasuti állomás) p. mérőnként 10 kron, az új zsák darabját 80 kron számítom, s a buza árán kívül utánveszem. A címet és utolsó vasuti állomást (melyik vonalon?) tisztán kiírni kérem.

Gerendás, Békésmegye, n. p. Apácza, augusztus havában 1875.

Mokry Sámuel.

Szerkesztői üzenetek.

— Sz.-András. Z. K. Sorait mindenkor örömmel fogadjuk, ezuttal azonban — tárgyalalmaz miatt — beces levelet csak kivonatlag közölhetünk.

F. S. A temető bosszúja gyenge kísérlet.

L. J. A muzeumi szemle jönni fog. Szives igéretére számítunk.

Felelős szerkesztő: Elek Lajos.

HIRDETÉSEK.

Darabonként vagy rőfönként 27 krajczár.

27 krajczáros bazar.

Fiók-üzletünkben a városházával szemben

ajánljuk a nagyérdemű közönségnek legújabb

disz, norinbergi, szövött és rövidárukat;

továbbá mindenféle selyem, bársony, atlasz és faille szalagokat minden színben és szélességben; — esztriket, rojtokat, himzett szegélyeket és betéteket, mouslin, moll, creppo-lisse, chiffon, túllanglans, blond, nyári keztyű, harisnya és nyakkendőket.

Tajték szivar-szipkákat, pipákat, pipaszárakat, pénz-, és szivartáskákat, séta-pánczákat, tollkéseket, kefe, fésű és illatszerkeket, legyezőket, keztyűkártyákat, brosch és fülbevalókat, harisnyakötőket, és sok számos más ilyen tárgyakat.

darabonként 27 krajczárért.

Ugyanott ajánljuk egyszemű nagy rakományok hölgy, úri és gyermek-czippekkel; úgy szente a legújabb nemz- és szalma-kelepekkel, a legújanyosabb árakon.

Vidéki megrendelések gyorsan utánvétel mellett eszközöltnének

Silberstein testvérek
GYULÁN.

27 krajczáros bazar

Lyukas fogak kitöltésére

hatásosabb és jobb szer nincs, mint dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos foglombéja (Bécs, Stadt, Bognergasse Nr. 2), melyet mindenki maga egész könnyen és fájdalom nélkül a lyukas fogba illeszthet, mely aztán szilárdul a fogmaradékkal és foghússal összeforva, a fog tovább romlását meggátolja s a fájdalmat megszünteti. (2) 17-20

Anatherin-szájviz

Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvostól. Bécsben, Stadt Bognergasse Nr. 2.

Üvegekben 1 flr 40 kr a legkíméletesebb szer eszes fogfájdalmakban, gyuladásoknál, a foghús dagasztásában, és sebéknél; fölolvastja a létező fogkövet és megakadályozza annak új képződését; az inogó fogakat a foghús erősítése által szilárdítja; s midőn a fogakat és foghús minden általános anyagot megtisztítja, a szájnak kellemes frissességet kölcsönöz és már rövid használat után elavolyítja a kellemetlen szagot.

Anatherin-fogpasta

Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos Bécsben.

Ezen készítmény a lehellet frissességét és tisztaságát fenntartja, azonkívül a fogaknak hő-telenségét kölcsönöz, azok romlását megakadályozza és a foghústerősítőt Dr. Popp J. G. növény-fogpora

A fogakat oly szepen tisztítja, hogy annak napenkénti használata által nemcsak a közönséges fogó elavolytatik, hanem a fogak zománya és foltossága is mindinkább tökéletesebbül.

RAKTARAK: Gyulán: Orley István és Winkler Ferenc gyógyszereszeknél, Bécsben: Bonoldt József gyógyszereszeknél, Csabán: Varsagh Béla gyógyszereszeknél, Simanion (Csiky M. gyógyszereszeknél, Orosházán: Medvezky H. gyógyszereszeknél, Pankotán: Tami C. gyógyszereszeknél, Mező-Berényben: Nereisz János gyógyszereszeknél. Gyulán: Szmétán Fülöp fűszerkereskedésében.

Hirdetmény.

Storch Rozália asszonynak a m.-berényi hártában lévő kerek birtoka, mely

96 hold (120 négyszeg öles)

szántó föld, s 19 hold közös legelőből áll, szabad kézről — jutányos áron — eladó. A szántó földön van egy 16 öles új lakház, konyha, két szoba, kamra és istálló. A venni szándékozók most még a tulajdonosnéval, később alírott megbízottal értekezhetnek. — M.-Berényben, 1875. aug. 6.

Megele Bertalan.

2-2 (89)

Dr. HANDLER MÓR

orvos-, sebésztudor, szülész és szemész

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

titkos betegségeket

1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugymint magömléseket,

az ingerlekeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly üdülteket is), a **nemzörések bujakóros tekélyeit** és **másodrendű bujakórt** minden alakjaiban és elcsúfításaiban;

3) **hugycsőszűküléseket;**

4) friss és idült nyákfolyásokat nőknél, az ugynevezett **fehértályást** és az onnan eredő:

MAGTALANSÁGOT;

5) **bőrkiütéseket;**

6) a **hugyhólyag betegségeit** és mindennemű **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-uteza 2-ik sz. alatt kigyó- és városház-uteza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek. 1-24 (101)

HIRDETMEŒNY.

Zsilinszky Pál

a bécsi világiállításon éremmel és díszoklevéllel kitüntetett

szíjgyártó B.-Csabán

ajánlja magát a szakjába vágó mindenféle lószerszámok, nyergek, ostorok, vadász- és utazó táskák s egyéb kisebb czikke elkészítésére. Azonkívül vállalt mindentféle javításokat jutányos árak mellett. Gyors és pontos kiszolgálás, teljes jótállás biztosítottik.

3-3 (87)

Hirdetmény.

A b.-csabai közbirtokosság részéről közzétetik, — miszerint folyó évi augusztus hó 29. napján d. n. 3 órakor — következő haszonbérleti tárgyak f. évi szeptember 30-tól számítva 3 évre, — úgy 1878. szeptember 29. napjáig — a közbirtokosság hivatalos helyiségében — a városházánál nyilvános árverésre haszonbérbe adatnak. u. m.

I. Az új emeletes bérházban fent az emeleten.

1-ör. Egy lakrész, — melyhez az utzára 2 szoba, udvarba egy szoba, konyha, külön cseléd szoba, egy kis- és nagy kamara — padlás és lent egy fatartó pincze tartozik.

2-ör. Egy másik lakrész — mely áll — egy kettős ablakú szobából az utzára, 2 szobából az udvarra, és lent egy fatartó pinczéből.

Ezen bérleti helyiségekben — semmi nemű italméresi jog nem gyakorolható.

II. „Zöldfa“

ezimű fogadó — szükséges helyiségekkel — az abban gyakorolandó vendéglői — s a fenálló törvények értelmében saját italméresi joggal.

III. Vasuti indóház melletti „Kakas koresma.“

Egy évre és pd. 1875. szeptember 30-tól 1876. szept. 29. napjáig az abban gyakorolandó vendéglői — s a fenálló törvények értelmében saját italméresi joggal.

Az árverelő tartozik bánatpénzzel — minden egyes bérleti tárgyra külön-külön 100 forintot — az árverés alkalmával letenni, — mely összeg bérbe vétel esetében — bérlet első részletébe kamat nélkül beszámíttatik, — a többi feltételek — a hivatalos órákban — bármikor megtekinthetők. 1-3 (105)

Hirdetmény.

Közírré tétetik: miszerint Gyula városa határában az ugynevezett urasági szőlőskertben levő három hold tehermentes szántóföldem, mely telekkönyvileg azonnal általírátható — szabad kézről eladó. A föltételek iránt értekezhető az alírott tulajdonossal.

Kelt Gyulán, 1875. aug. 12-én.

Fábrý Márton,
h. ügyvéd,
gyulai lakos.

(103) 1-3

Arlejtési hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszterium f. hó 22. 27956/III sz. a. kelt rendeléssel a b.-gyulai honvédtaktikájában teljesítendő átalakításokat 1935-évi költség erejéig engedélyozte.

Ezen intézkedés következtében a kértlétes munkálatok biztosítására a b.-gyulai m. kir. s. k. honvéd zászlóalj segédtiszti helyiségében 1875. évi augusztus hó 22-én délután 5 órakor zárt ajánlati tárgyalás fog tartani.

Felhívomk ennél fogva a vállalkozni szándékozókat, hogy a fent kitért napon délután 5 óráig ebbe, a vállalkozás összeg 10% ával ellátott szabályszertven szerkesztett zárt ajánlatokat annál bizonyosabban benyújtsák, mint hogy később érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árlejtési feltételek az építési ügy iratok az alírott zászlóalj parancsnokság irodahelyiségében a szokott hivatalos órákban betekintheők. B.-Gyulán, 1875. augusztus hó 4. 1-2 (106)

Hirdetmény.

Mező-Berény község italméresi joga, mely az 1875-ik év szeptember 29-iktől az 1876-ik év ápril 24-ik napjáig 8 koresmába gyakorolható, az 1875-ik év szeptember 5-én délután 3 órakor a község házánál tartandó nyilvános árverés útján — a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog kiadatni; az árverési feltételek az 1-5. jegyzői irodában adig is bármikor megtekinthetők.

Kelt Mező-Berény augusztus 9. 1875.
(102) 1-3 Városi előjárók.

Hirdetés.

Egy jó karban levő bedeszakázott hátú fűszer álvány 2 szakaszban, 60 kisebb és 22 nagyobb kihuzó fiókkal, megvehető illendő áron Mező-Berényben

Zsigmond György,
kereskedő.

(105) 1-3

KIADÓ LAKOSZTÁLY.

A belvárosban 77. sz. a. fekvő — három szobát, konyhát, éléskamarát tartalmazó ház, külön udvarral — f. év Szent Mihály napjától bérbe kiadó; értekezhetni Szigethy Lajos ügyvéd urnál. 2-3 (100)